



# Maakuntapuntari 2017

## Kymenlaaksolaisten näkemykset identiteetistä, päättäjistä, maakunnan tulevaisuudesta ja itsehallinnosta

---

Asukkaiden mielestä Kymenlaakson valttikortteja tulevaisuudessa ovat matkailullinen vetovoima, energiatehokkuus ja luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen sekä luonnon ja ympäristön tila. Uhkia puolestaan ovat asumisen kustannukset, terveys- ja sosiaalipalveluiden heikentyminen sekä maakunnan ja sen kuntien talousongelmat. Pieniin ja keskisuuriin yrityksiin haluttaisiin panostaa alueen elinvoimaisuuden säilyttämiseksi.

Luottamusta päättäjiin tulisi tutkimuksen mukaan pystyä parantamaan. Vain pieni osa Kymenlaakson asukkaista tuntee luottamusta kuntien ja maakunnan päätöksentekijöitä kohtaan. Kaikesta huolimatta kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeelliseksi.

Kymenlaakson asukkaiden samaistuminen omaan maakuntaan on varsin vähäistä. Maakunnan tärkeimpänä tehtävänä pidetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat alueellista identiteettiä, maakunnan kehitysnäkymiä, luottamusta päättäjiin, maakunnan menestystekijöitä ja tehtäviä tulevaisuudessa, alueellista itsehallintoa sekä sote-uudistuksen seuraamuksia. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia.

### Alueellinen identiteetti

---

#### Kymenlaakson asukkaiden samaistuminen omaan maakuntaan on varsin vähäistä

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan asukkaiden tunneperäistä sidosta, samaistumista alueeseen. Kysymys on siitä, miten asukkaat tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle, miten he hahmottavat alueensa ja tiedostavat sen luonteen.

Tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin ihmiset samaistuvat erilaisiin alueellisiin kokonaisuuksiin. Merkittävin alueellisen samaistumisen kohde on maakunnan asukkaiden keskuudessa Suomi kokonaisuutena. Lähes kaikki maakunnan asukkaat kokevat samaistuvansa omaan maahan ainakin jonkin verran (92 %). Kaksi kolmesta (64 %) kokee samaistuvansa erittäin tai melko voimakkaasti.

Kymenlaaksossa samaistutaan varsin vahvasti myös kotikuntaan/-kaupunkiin kokonaisuutena (88 % vähintään jonkin verran ja 44 % erittäin tai melko voimakkaasti) että kotikunnan kunnanosaan/kaupunginosaan (86 % ja 37 %). Valtaosa samaistuu ainakin jossain määrin Eurooppaan (76 %) ja kaksi viidestä vähintään melko paljon (39 %). Samaistuminen kunnan/kaupunginosaan pienempiin asuinympäristöihin (välitön asuinalue, kortteli, naapurusto) on hieman vähäisempää.

Tuloksista käy ilmi se, että samaistuminen omaan maakuntaan ei ole kovin voimakasta. Kymenlaaksossa enemmistö (59 %) kiinnittyy maakuntaansa vähintään jonkin verran ja koko maailmaan vastaavasti kaksi kolmesta (65 %).



Muiden maakuntien asukkaisiin verrattuna erot ovat melko pieniä. Vahva kiinnittyminen kotikuntaan, maakuntaan, kotimaahan ja Eurooppaan on Kymenlaaksossa hieman keskimäärää vähäisempää.

### **Maakunnallisen identiteetin tulisi vastaisuudessa nojautua etenkin luontoon sekä maakunnan historiaan ja perinteisiin**

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan sellaisten tekijöiden kokonaisuutta, jotka lisäävät ihmisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta asuinalueeseen. Tutkimuksessa vastaajat arvioivat sitä, mihin tekijöihin maakunnan identiteetin pitäisi tulevaisuudessa perustua; minkä kaikkien tekijöiden varaan tulisi rakentaa. Tehtävänä oli valita korkeintaan kolme tärkeintä neljätoista tekijää sisältäneeltä listalta.

Kymenlaaksossa haluttaisiin maakunnan identiteetin perustuvan ennen muuta esteettisiin tekijöihin, luontoon, maisemiin ja rakennuksiin (44 %) sekä maakunnan historiaan ja perinteisiin (42 %). Asukkaiden menestyminen kilpaurheilussa, tieteissä ja taiteissa, oman maakunnan vahva media tai kansainvälinen ilmapiiri eivät ole maakunnallisen identiteetin keskeisiä rakennusaineita, vaikka ovat muuten monille ihmisille tärkeitä asioita.

Maakunnan historia ja perinteet, maakuntahenki sekä maakunnassa järjestettävät tapahtumat ja tempaukset saavat Kymenlaaksossa aavistuksen enemmän painoarvoa kuin useimmissa muissa maakunnissa. Maakunnan omaleimaista kulttuuria ja vahvaa aluetaloutta korostetaan keskimäärää vähemmän maakunnallisen identiteetin rakennusaineina.

### **Miten maakunta muuttuu?**

---

#### **Maakunnan ja sen kuntien talous sekä terveys- ja sosiaalipalvelut ovat Kymenlaakson kipupisteitä tulevaisuudessa**

Näkemyksiä oman maakunnan kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, millaiseksi arvioi oman maakunnan kehityksen seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Löytyy neljä asiaa, joissa enemmistö Kymenlaaksossa odottaa kehityksen maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä asiat ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (62 % arvioi kehittyvän huonompaan suuntaan), maakunnan (51 %) ja sen kuntien (57 %) talous sekä koulutusmahdollisuudet (54 %). Maahanmuuttoa koskevat odotukset ovat myös melko pessimistisiä. Moni otaksuu myös työllisyyden, asukkaiden toimeentulon ja mielialan heikkenevän tulevaisuudessa.

Optimistisemmiksi näkemykset kääntyvät, kun vastaajat arvioivat matkailullista vetovoimaa, energiatehokkuutta ja luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä sekä luonnon ja ympäristön tilaa.

Odotukset Kymenlaaksossa poikkeavat eräiltä osin suuresti koko maan keskiarvosta. Kymenlaaksoilaiset ovat kautta linjan vähemmän optimistisiä tulevaisuuden suhteen kuin suomalaiset eri maakunnissa keskimäärin.

Kymenlaaksoilaisilla on keskimäärää enemmän synkkiä visioita etenkin työpaikkojen ja yritystoiminnan vireyden, maakunnan ja sen kuntien talouden ja koulutusmahdollisuuksien osalta. Myös ihmisten henkisen mielialan uskotaan heikkenevän maakunnassa useammin kuin muualla maassa otaksutaan.

Tuloksista huokuu tulevaisuuden kuva, jossa tarjolla olevien työpaikkojen pelätään vähentyvän ja maakunta- ja kuntatalouden pohjan pettävän, joiden seuraamuksena monet muutkin ongelmat lisääntyvät.



## **Luottamus päättäjiin**

---

### **Kymenlaaksossa luottamus päättäjiin on heikompaa kuin muualla maassa**

Kansalaisten suhdetta kotikuntaan ja maakuntaan lähestytään seuraavassa luottamuksen näkökulmasta. Luottamussuhteen selvittäminen antaa tietoa päätöksentekijöiden nauttiman legitiimiyden asteesta, siitä koetaanko niiden toiminta oikeutetuksi ja hyväksytyksi. Luottamus päivittyy jatkuvasti vastauksena muuttuviin olosuhteisiin ja tapahtumiin.

Tutkimuksessa tiedusteltiin luottamusta kotikunnan, oman maakunnan, valtakunnan tason ja Euroopan unionin päättäjiin. Tuloksista käy ilmi, että luottamus päättäjiin on heikkoa riippumatta tarkastelutasosta.

Kymenlaakson asukkaista ainoastaan reilu kymmenesosa luottaa erittäin tai melko paljon Euroopan unionin päättäjiin (12 %) ja yksi seitsemästä kotimaan valtakunnan tason päätöksentekijöihin (14 %). Oman maakunnan päättäjät eivät pärjää yhtään paremmin. Vain kymmenesosa antaa vapauttavan tuomion maakunnan päättäjille (11 %).

Merkillepantavaa tuloksissa on se, että myös oman kotikunnan päättäjät ovat huonossa hapessa Kymenlaakson asukkaiden keskuudessa. Ainoastaan viidennes (20 %) luottaa erittäin tai melko paljon ja selvä enemmistö (73 %) ei luota kovinkaan paljon tai ei lainkaan.

Kymenlaakson asukkaiden näkemykset poikkeavat koko maan väestön keskiarvosta. Kymenlaaksossa asuvat suhtautuvat keskimäärää varauksellisemmin kaiken tasoiisiin päätöksentekijöihin.

## **Maakunnan tärkeimmät menestystekijät tulevaisuudessa**

---

### **Kymenlaaksossa panostettaisiin etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin niiden pysymiseksi maakunnan alueella**

Alueet kilpailevat keskenään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Tämän takia on oleellista tunnistaa maakuntien vahvuudet ja heikkoudet, jotta kyettäisiin määrittämään menestystekijät. Maakuntien kilpailukykyä kartoitettiin tutkimuksessa tiedustelemalla asuinmaakunnan menestymisen avaintekijöitä vastaisuudessa. Tehtävänä oli valita kolme tärkeintä tekijää maakunnan tulevaisuuden menestymisen kannalta.

Kymenlaaksossa nousee kaksi tekijää ylitse muiden. Asukkaiden mielestä tärkeistä tärkeimmät menestystekijät ovat hyvät palvelut (45 % valitsee kolmen tärkeimmän joukkoon) sekä pienten ja keskisuurten yritysten pysyminen maakunnan alueella (43 %). Vailla merkitystä eivät ole myöskään hyvät liikenneyhteydet (29 %) ja viihtyisät, turvalliset asuinympäristöt (29 %). Muiden tekijöiden tärkeysarvo jää tuntuvasti em. jälkeen. Vähiten tärkeiksi menestystekijöiksi asetuvat työvoiman edullinen (halpa) hinta ja korkea osaaminen sekä korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten tarjoama tieto.

Verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin Kymenlaaksossa panostettaisiin etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin niiden pysymiseksi maakunnan alueella.

## **Maakuntien tärkeimmät tehtävät vuodesta 2019 lähtien**

---

### **Maakunnan ylivertaisesti tärkein tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto**

Vuonna 2019 maakunnat vastaavat monista tehtäväalueista. Niillä on itsehallinto ja siten mahdollisuus päättää maakunnan taloudesta ja toiminnasta. Maakuntien ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko tuleville 18 maakunnalle kaavailuista tehtävistä ja kysyttiin, mitkä niistä ovat kolme tärkeintä.



Maakunnille suunnitelluista tehtävistä ylivertaisesti tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveydenhuolto. Kaksi kolmesta (65 %) valitsee sen kolmen tärkeimmän tehtäväalueen joukkoon. Varsin tärkeiksi tehtäväalueiksi Kymenlaakson asukkaat arvioivat myös työ- ja elinkeinopalvelut mukaan lukien alueellisten yhteispalveluiden järjestäminen ja kehittäminen (34 %) sekä alueiden ja elinkeinon kehittäminen ml. rahoitus (33 %).

Vähempiarvoisiksi, joskaan ei arvottomiksi, tehtäviksi nähdään alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus (maakuntakaavoitus, yleis- ja asemakaavoituksen ohjaus), joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu ja järjestäminen sekä maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistäminen.

Kymenlaakson asukkaat pitävät oikeastaan vain työ- ja elinkeinopalveluja ml. alueelliset yhteispalvelut keskimäärää tärkeämpänä maakunnan tehtävänä. Joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu ja järjestäminen sekä alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus ovat puolestaan vähemmän tärkeitä verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin.

## **Näkemykset paikallisesta itsehallinnosta**

---

### **Enemmistön mielestä maakuntaitsehallinto edellyttää vain omia itsenäisiä toimielimiä**

Paikallisella itsehallinnolla tarkoitetaan yleensä paikallisviranomaisten oikeutta ja kelpoisuutta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti.

Paikallisen itsehallinnon toteutus ei kuitenkaan ole yksiselitteinen asia. Joissain paikallistason tehtävänä on lähinnä vain toteuttaa valtiotason poliittisia päätöksiä käytännössä. Toisissa tapauksissa paikallistasolle on puolestaan annettu paljon itsenäistä päätäntävaltaa esimerkiksi taloudellisten voimavarojen suhteen sisältäen mm. verotusoikeuden.

Teemaa lähestyttiin tiedustelemalla näkemystä kuntien ja maakuntien itsehallinnon tunnusmerkeistä. Tehtävänä oli valita ne kriteerit, joiden pitää täytyä, että kuntaa ja maakuntaa voidaan pitää itsenäisenä.

Kuntien osalta enemmistö Kymenlaakson asukkaista edellyttää ainakin kolmen kriteerin täyttymistä. Nämä ovat omat ja itsenäiset toimielimet (64 %), suora kansanvaali (52 %) ja oikeus omaan talouden hoitoon ml. verotusoikeus (52 %).

Maakuntien osalta vaatimukset eivät ole yhtä ehdottomia. Enemmistön mielestä maakunnan itsenäisyys vaatii vain omia itsenäisiä toimielimiä (50 %). Lähes joka toinen pitää itsenäisyyden ehtona myös suoraa vaalia (47 %). Oma talouden hoito ml. verotusoikeus ei ole maakunnan itsenäisyyden välttämätön ehto, ei myöskään yleinen toimiala (oikeus ja edellytykset kuntalaisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisiin päätöksiin).

### **Kymenlaakson asukkaat puolustavat kunnallista ja maakunnallista itsehallintoa**

Suhtautumista paikalliseen itsehallintoon selvitettiin myös kolmella asenneväittämällä. Lähes joka toinen asukas Kymenlaaksossa (47 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä tohtii olla vain neljännes (24 %). Moni ei osaa ottaa kantaa (30 %).

Kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeellisiksi ainakin joissain puitteissa. Selvä enemmistö Kymenlaakson asukkaista torjuu väittämän, jonka mukaan ”kunnat eivät tarvitse itsehallintoa” (74 %). Vain kymmenesosa (11 %) olisi valmis romuttamaan kunnallisen itsehallinnon.



Maakunnallinen itsehallinto jakaa enemmän mielipiteitä puolesta ja vastaan. Viidennes (21 %) kokee, että ”maakunnat eivät tarvitse itsehallintoa”. Enemmistö (55 %) kuitenkin taklaa moisen väittämän.

Kymenlaakson asukkaat puolustavat kunnallista ja maakunnallista itsehallintoa kiivaammin kuin koko väestö maassa keskimäärin. Tämä siitäkin huolimatta, että kunnan ja maakunnan päättäjiin suhtaudutaan verraten kriittisesti.

## **Mielipiteet sote-uudistuksen vaikutuksista**

---

### **Enemmistö uskoo palveluiden heikkenevän sote-uudistuksen seuraamuksena**

Tutkimuksessa vastaajille kerrottiin, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu on kunnilla. Vastaisuudessa järjestämisvastuu siirtyy maakunnille siten että julkinen, yksityinen ja kolmas sektori kilpailevat palveluiden tuotannossa.

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan ratkaisun myötä viiden keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutuessaan.

Kymenlaakson asukkailla on varsin pessimistinen näkemys sote-uudistuksen seuraamuksista. Kaksi kolmesta (69 %) arvioi palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän. Eikä tässä kaikki. Enemmistö uskoo lisäksi, että palveluiden laadussa (58 %) ja saavutettavuudessa (64 %) tapahtuu herpaantumista nykyisestä tasosta.

Palveluketjun toimivuuden peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin ennakoitaan myös huonontuvan (56 %). Parempaa ei ole luvassa edes palveluiden määrän suhteen, jos Kymenlaakson asukkaiden näkemyksiin on luottaminen. Enemmistö uskoo heikennyksiin palveluiden määrässä (59 %).

Kymenlaakson asukkaiden näkemykset sote-uudistuksen seuraamuksista ovat hieman pessimistisempiä kuin koko maan väestön keskimäärin.

## **Tutkimuksen toteutus**

---

KAKS- Kunnallissalan kehittämissäätien tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy (TNS Gallup Oy).

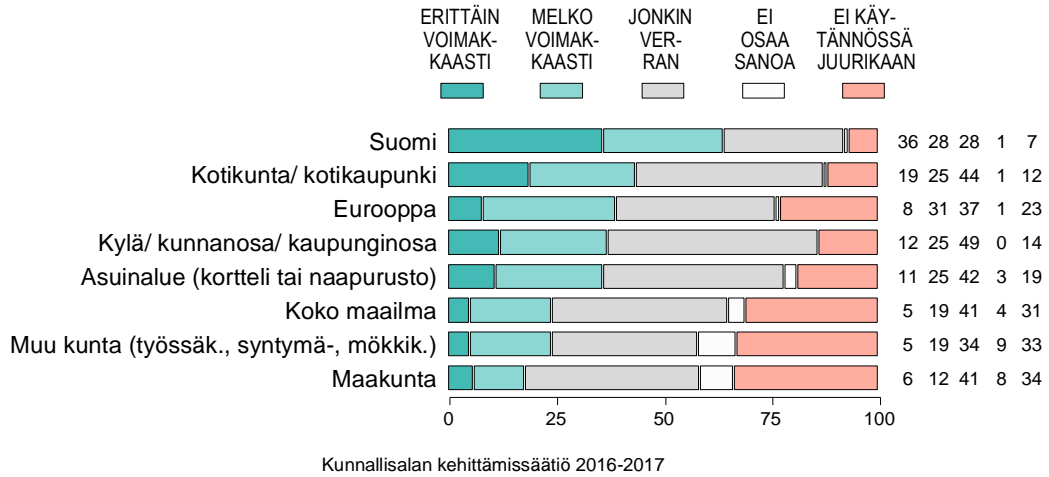
Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa joulukuussa 2016. Haastatteluja tehtiin Kymenlaaksossa 200. Vastaajat edustavat maakunnan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Kymenlaaksossa vajaa seitsemän prosenttiyksikköä suuntaansa.

Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä edustavaan vertailuaineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 4.299 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on suurimmillaan yksi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

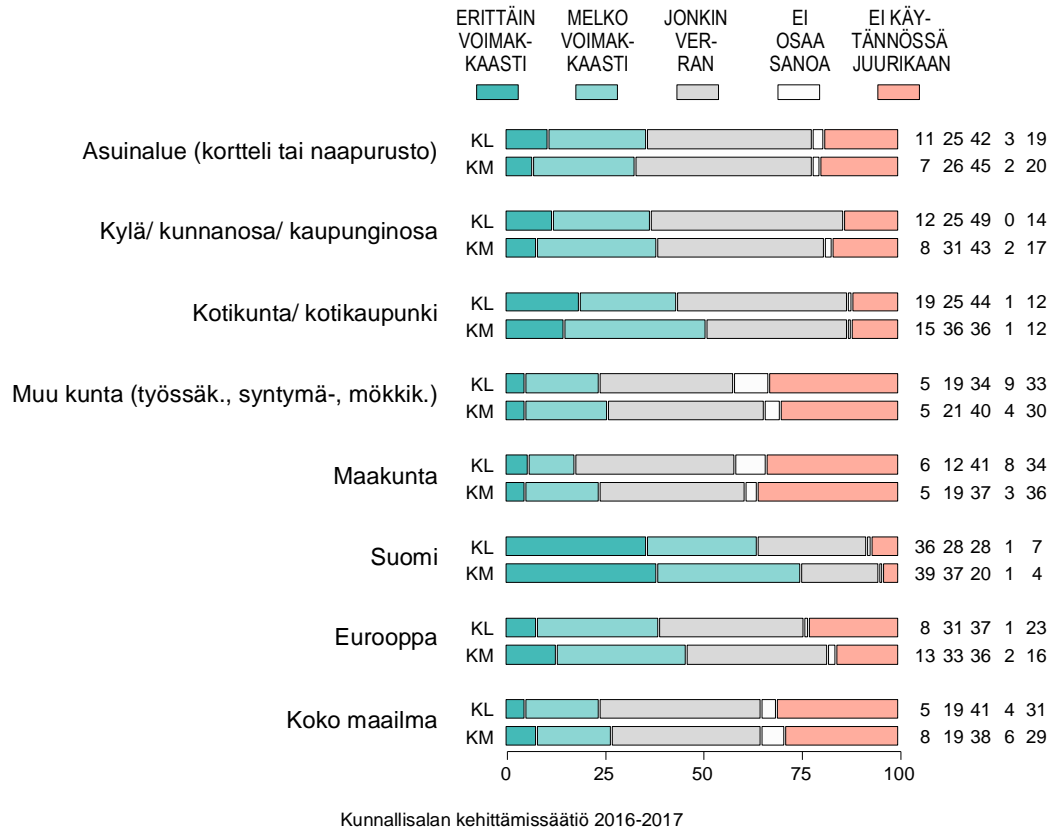
**Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087**



Kuvio 1-7. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: KYMENLAAKSO (%).

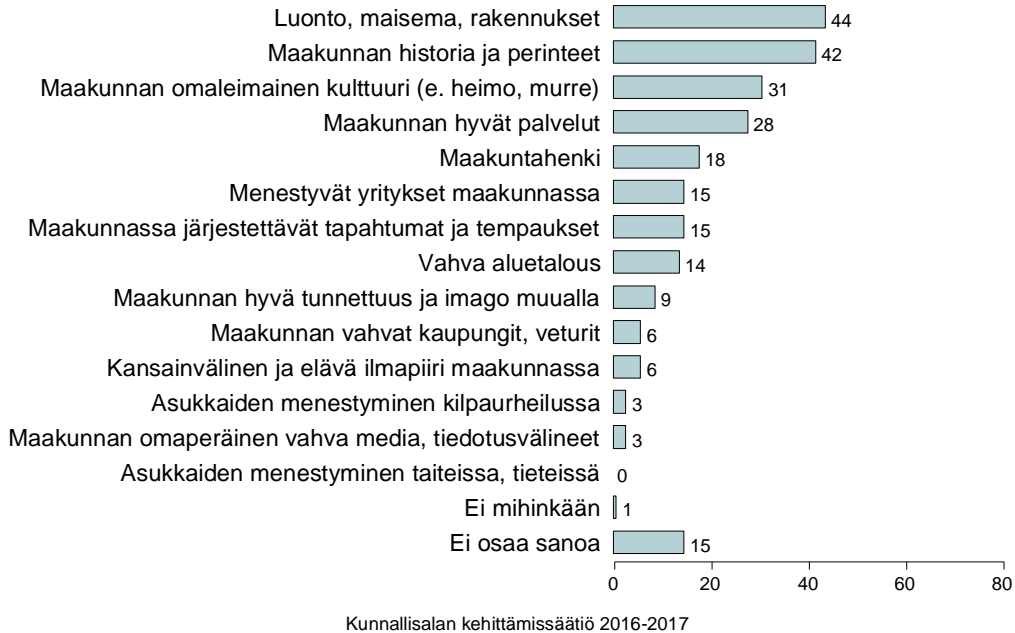


Kuvio 1-7. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: KYMENLAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



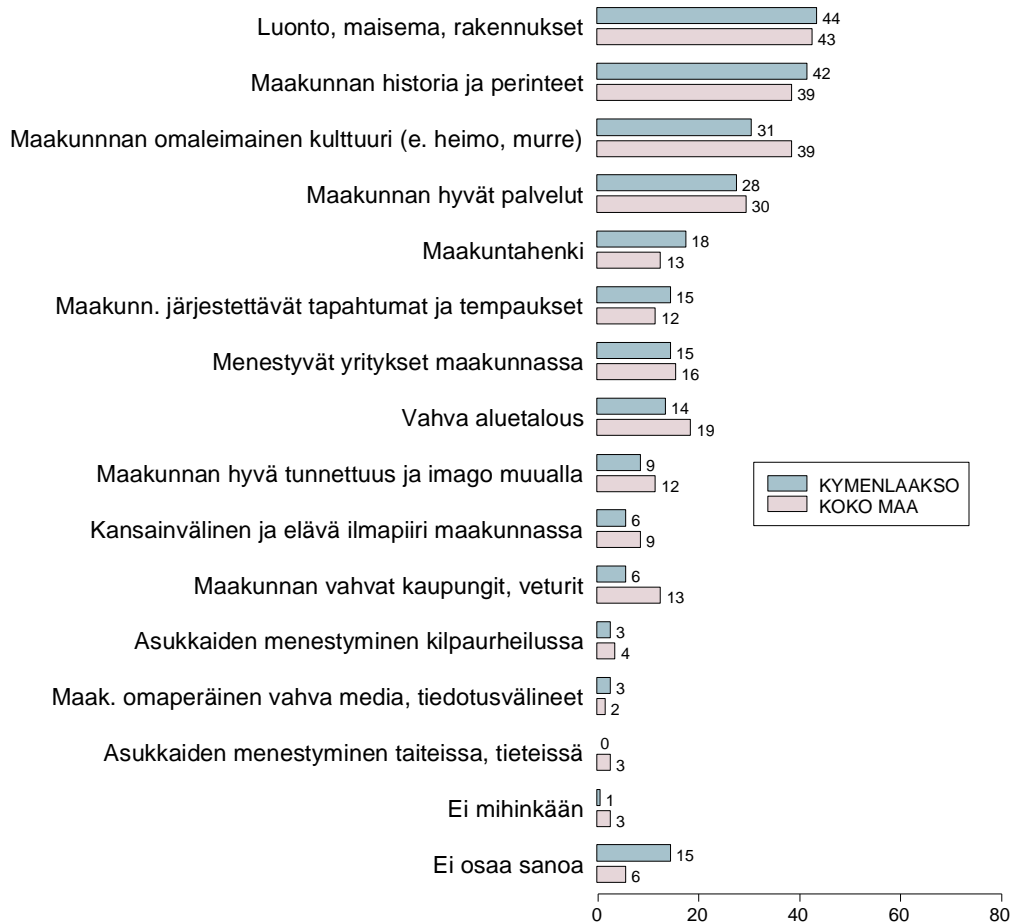


Kuvio 2-7. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA:  
KYMENLAAKSO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).





Kuvio 2-7v. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: KYMENLAAKSO vs. KOKO MAA (kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

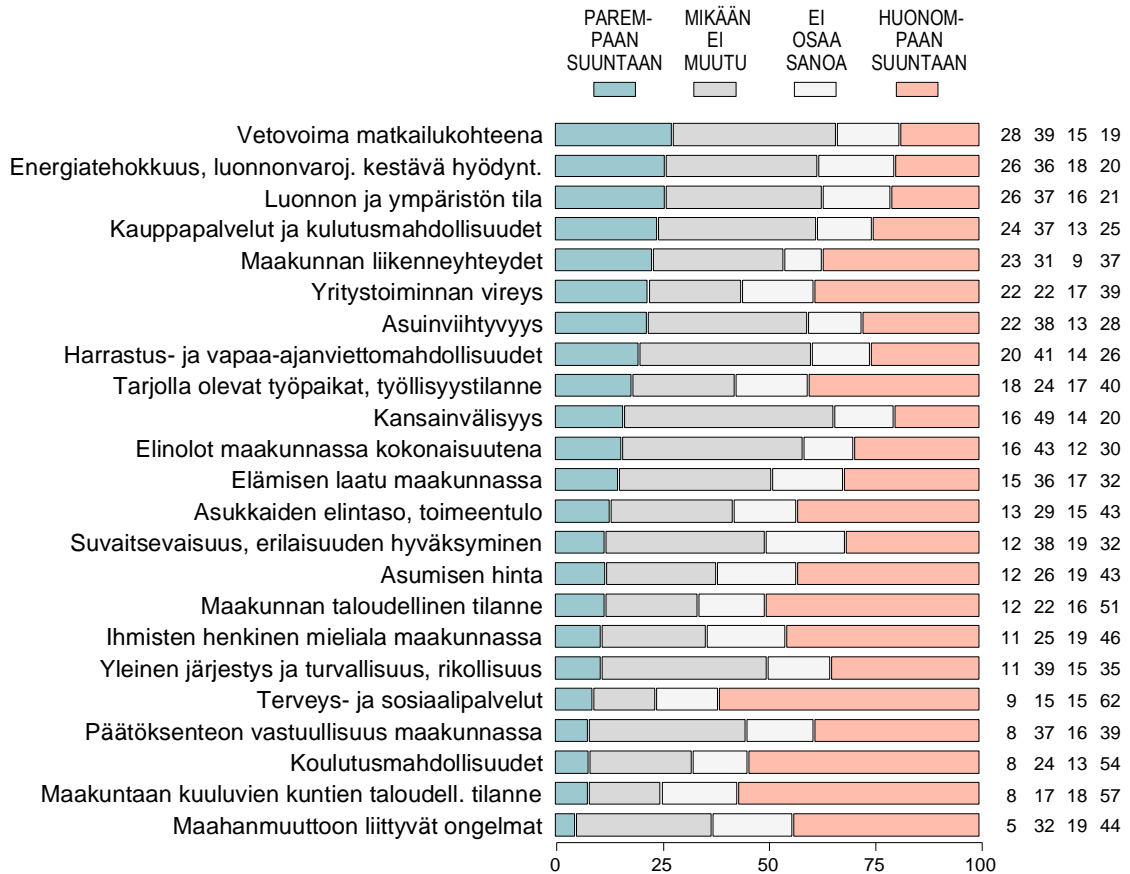


Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017





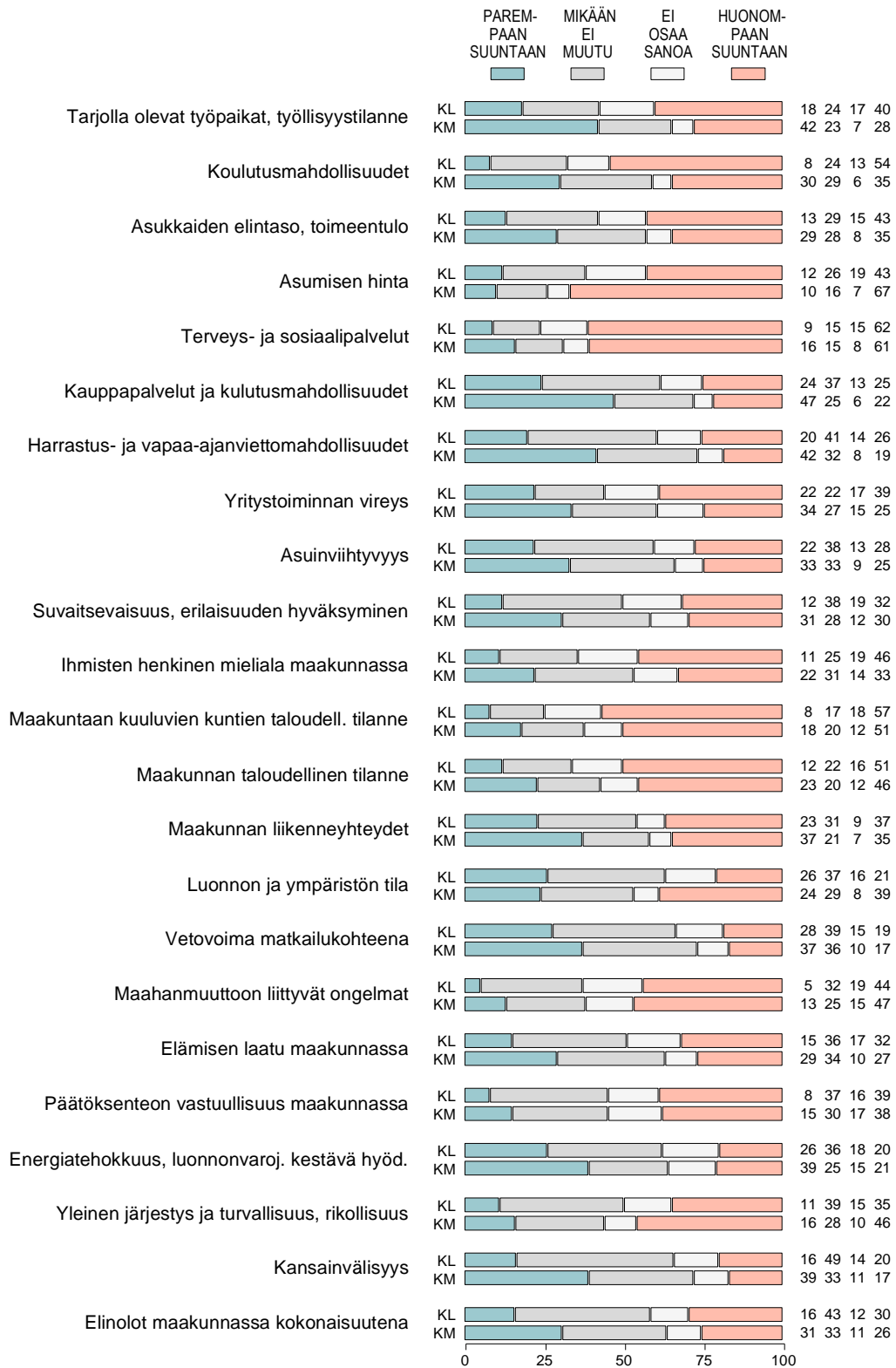
Kuvio 4-7. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISEKSI ARVIOI OMAN MAAKUN-  
TANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: KYMENLAAKSO (%).



Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017



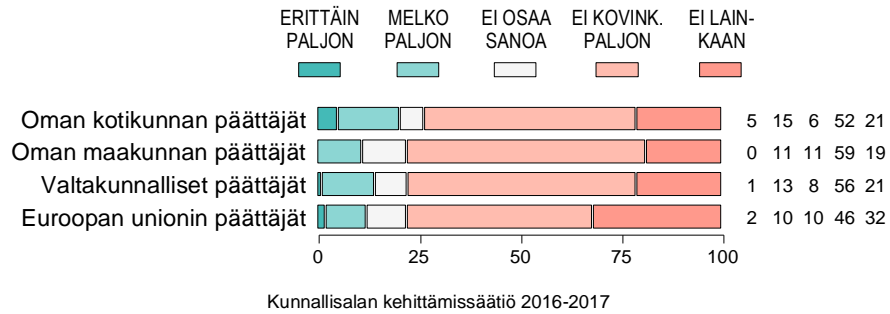
Kuvio 4-7v. MITEN ARVIOI OMAN MAAKUNTANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: KYMEN-  
LAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



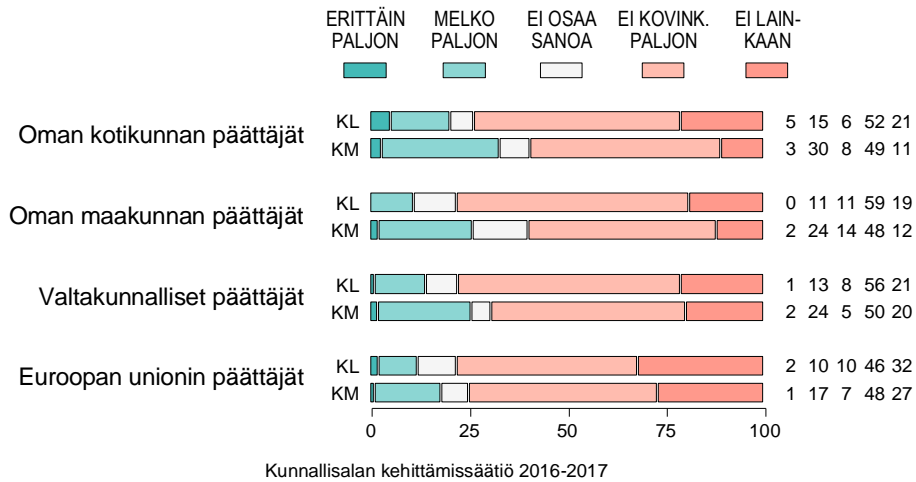
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017



Kuvio 5-7. MISSÄ MÄÄRIN YLEENSÄ LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: KYMENLAAKSO (%).

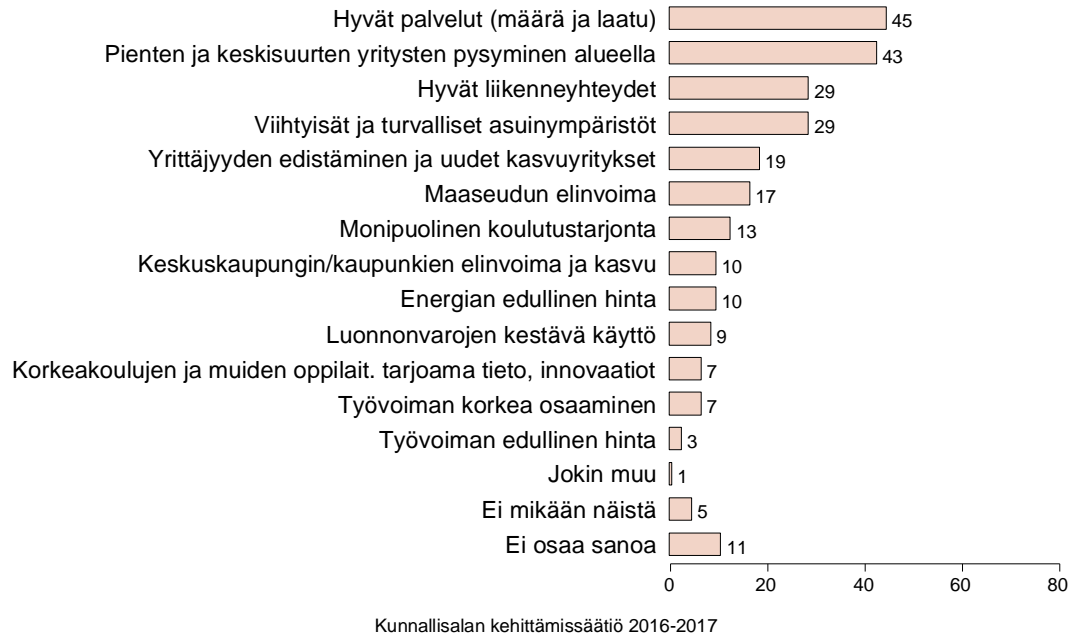


Kuvio 5-7v. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: KYMENLAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



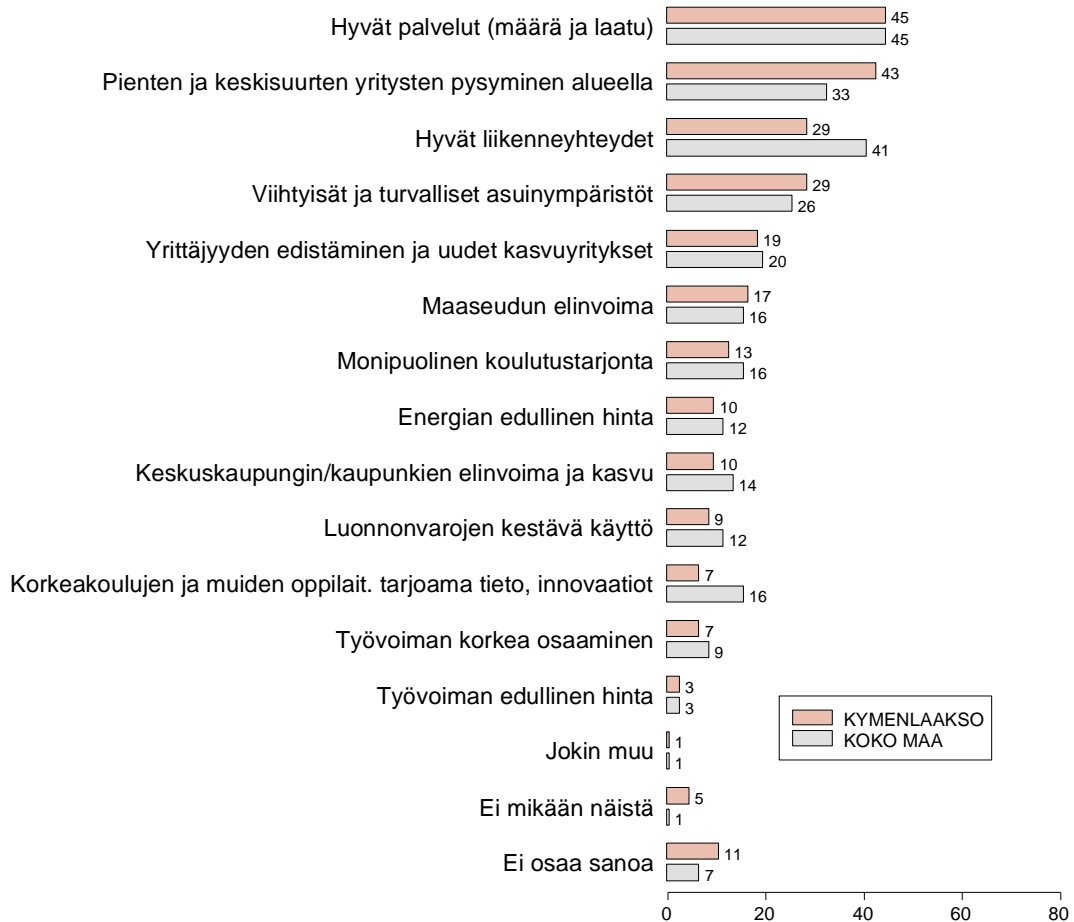


Kuvio 11-7. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KANNALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: KYMENLAAKSO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).





Kuvio 11-7v. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KAN-  
NALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: KYMENLAAKSO vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen  
tärkeimmän joukkoon, %).



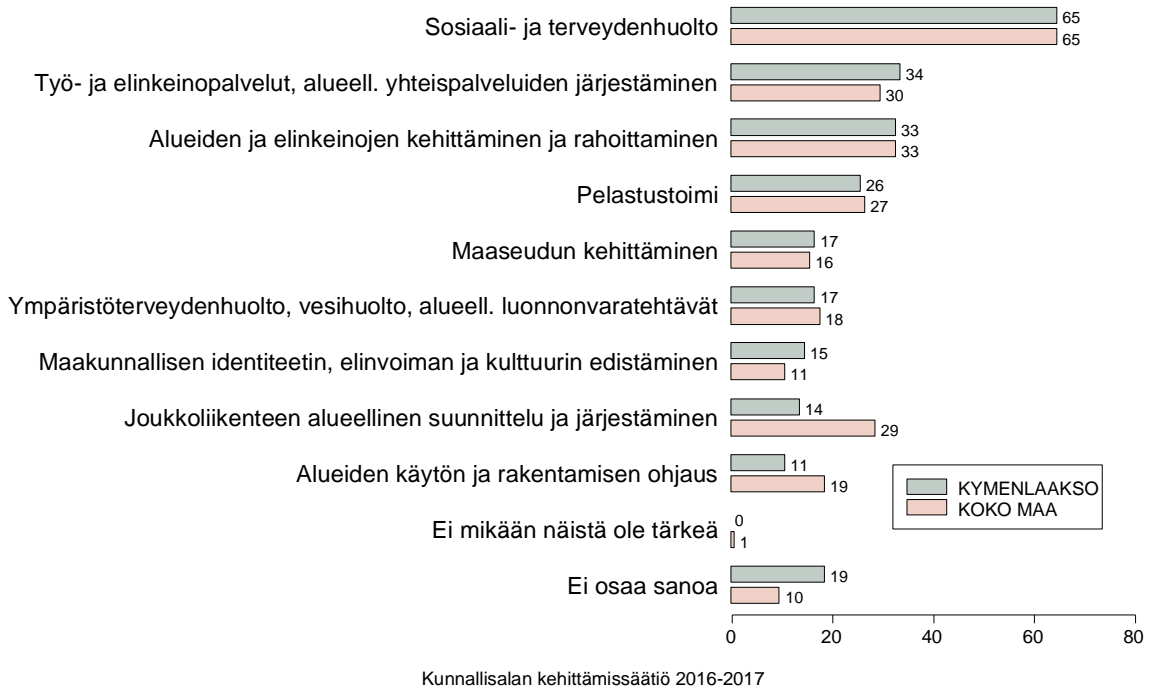
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017



Kuvio 10-7. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: KYMENLAAKSO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

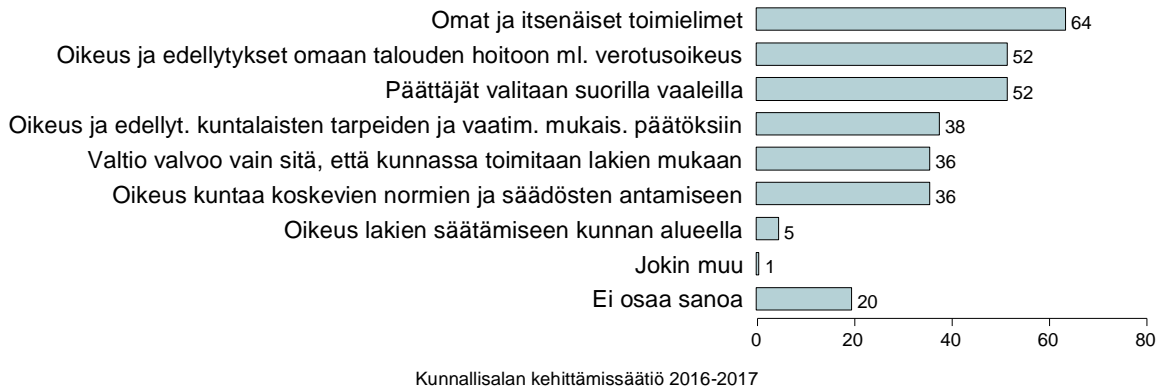


Kuvio 10-7v. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: KYMENLAAKSO vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

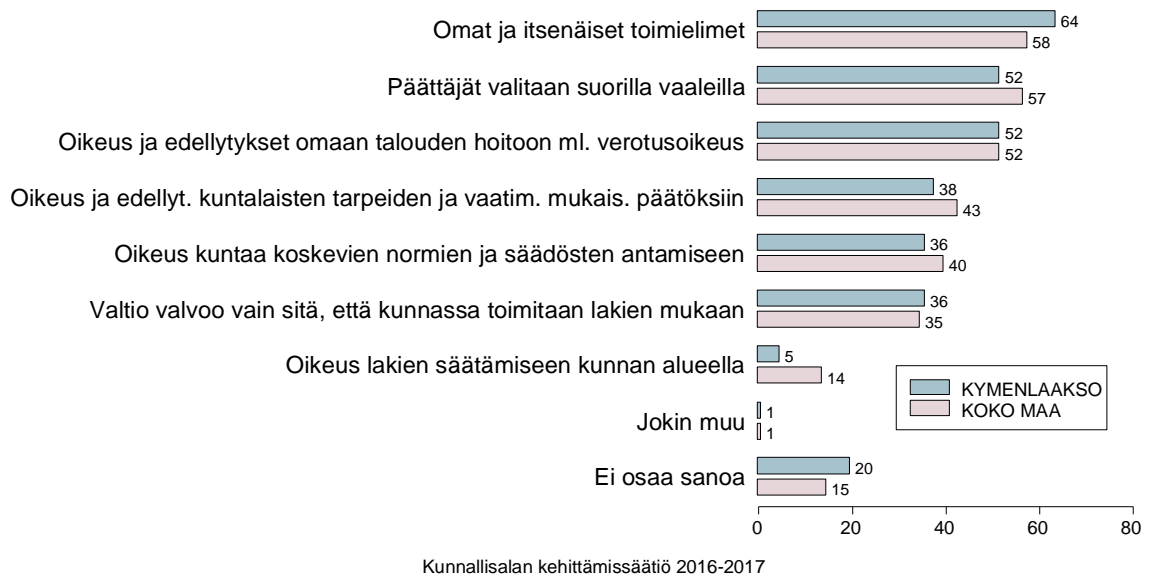




Kuvio 7-7. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: KYMENLAAKSO (%).

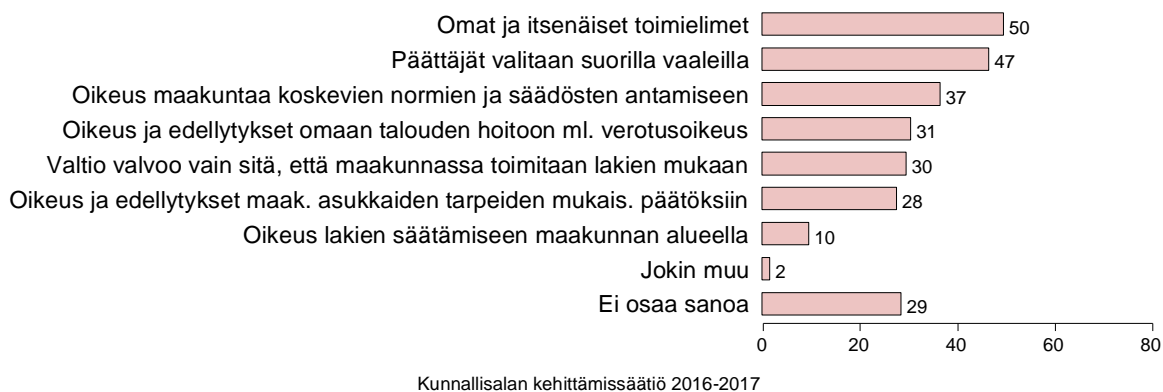


Kuvio 7-7v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: KYMENLAAKSO vs. KOKO MAA (%).

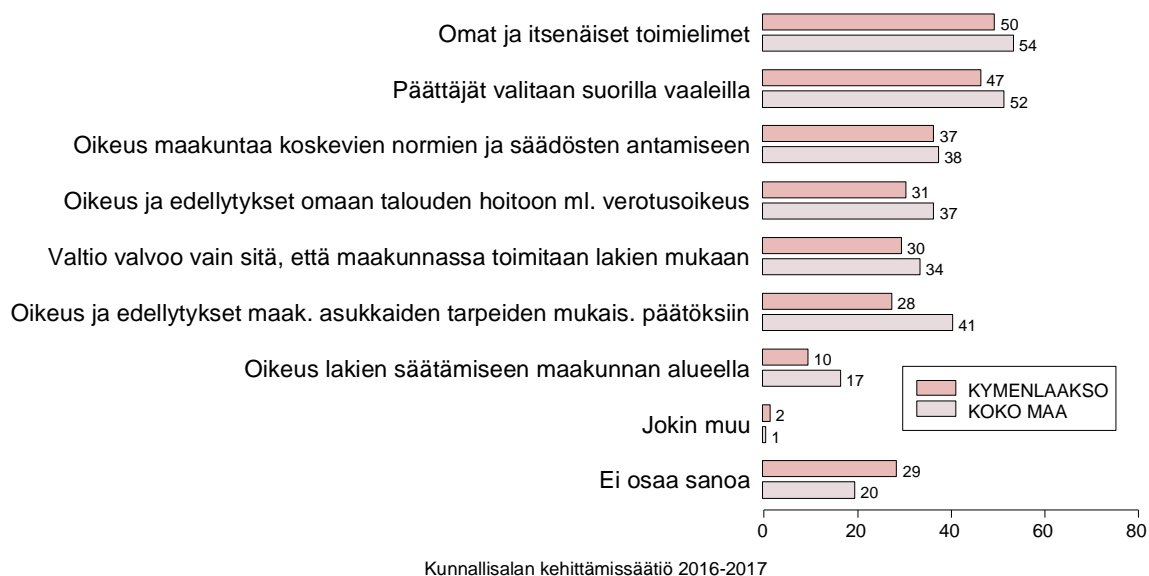




Kuvio 8-7. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: KYMENLAAKSO (%).



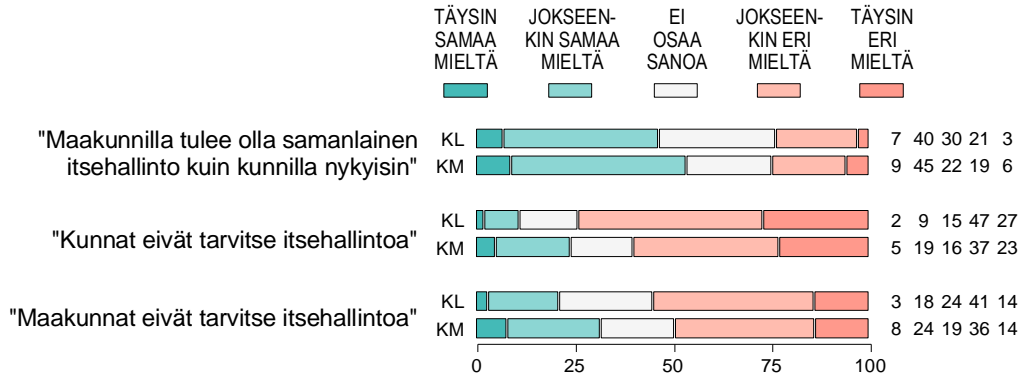
Kuvio 8-7v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: KYMENLAAKSO vs. KOKO MAA (%).





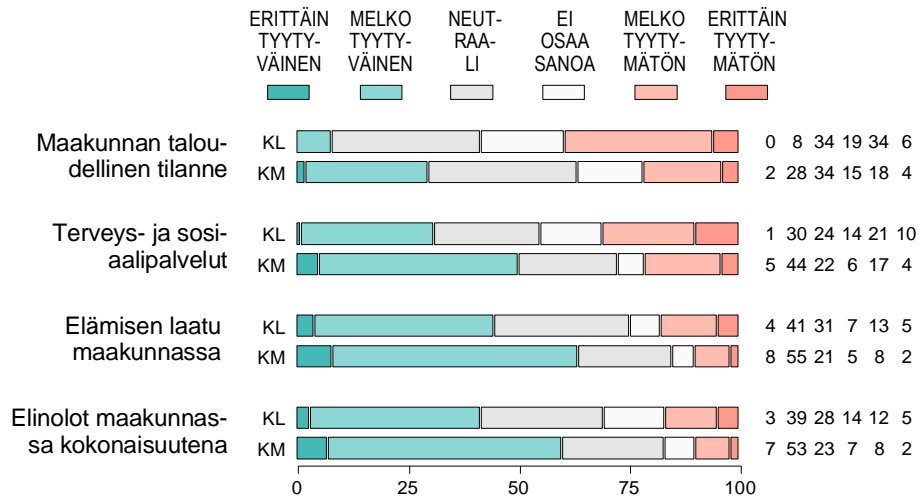


Kuvio 9-7v. SUHTAUTUMINEN ITSEHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: KYMEN-  
LAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



Kunnallisalan kehittämissäätiö 2016-2017

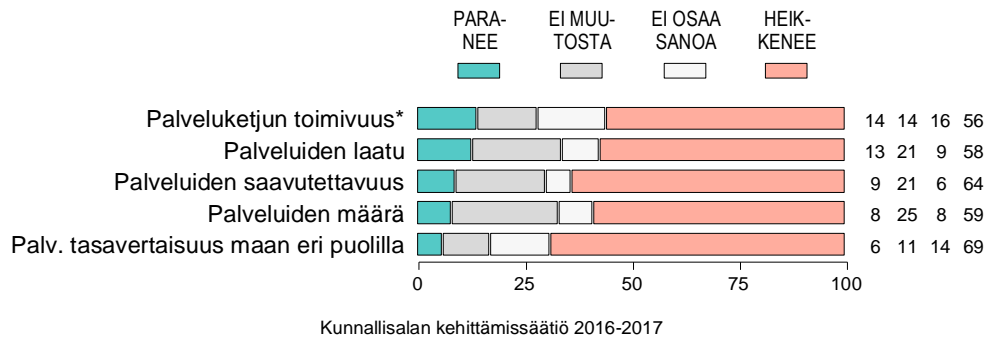
Kuvio 12-7v. MITEN TYYTYVÄINEN TAI TYYTYMÄTÖN ON SEURAAVIIN ASIOI-  
HIIN MAAKUNNASSAAN: KYMENLAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



Kunnallisalan kehittämissäätiö 2016-2017

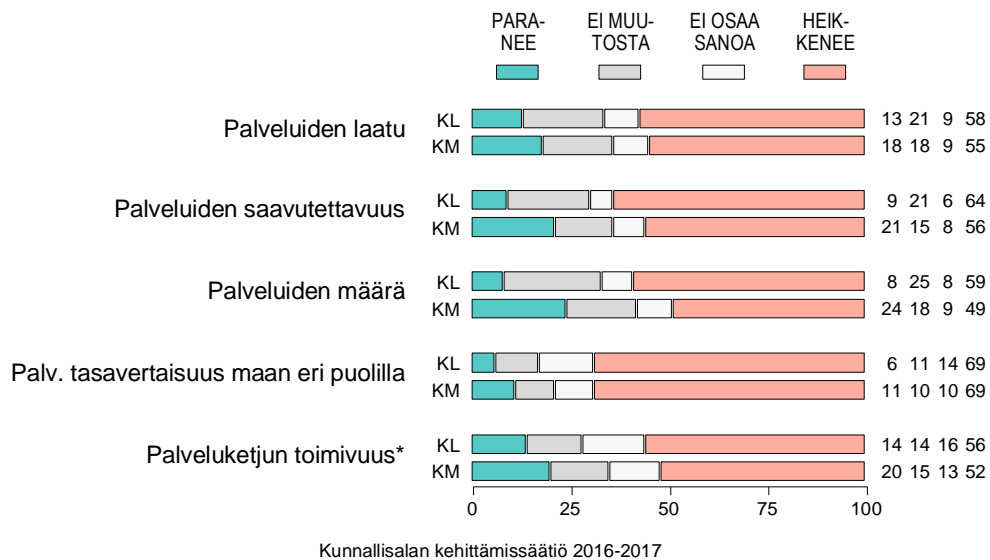


Kuvio 6-7. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: KYMENLAAKSO (%).



\*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin

Kuvio 6-7v. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: KYMENLAAKSO (KL) vs. KOKO MAA (KM, %).



\*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin